

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 9-го Марта — 1837 — Wilno. Wtorek. 9-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 2-го Марта.

Высочайшій Указъ,

Данный Правительствующему Сенату.

Разсмотрѣвъ заключение особаго Комитета, по волю Нашей учрежденнаго, повелѣваемъ:

1) Для облегченія отпускной торговли освободить вовсе отъ платежа отвозныхъ пошлинъ всякаго рода хлѣбъ, вывозимый въ Пруссію по сухопутной границѣ Имперіи съ симъ Государствомъ.

2) Въмѣсто нынѣ взимаемой съ иностранной соли, привозимой чрезъ Полагенскую, Юрбургскую и Таурогенскую Таможни, пошлины по 25-ти коп. сер. съ пуда и добавочныхъ 12½ процентовъ съ карантинными деньгами, для сближенія съ пошлиною, взыскиваемою въ прочихъ Таможенныхъ мѣстахъ по сухопутной западной границѣ, взимать впредь до усмотрѣнія, съ иностранной соли, привозимой чрезъ упомянутыя три Таможни, пошлины по 32 к. сер. съ пуда, не требуя добавочныхъ процентовъ и карантинныхъ денегъ.

Распоряженія сіи должны по Таможеннымъ мѣстамъ быть приведены въ исполненіе со дня полученія въ оныхъ о семъ предписанія.

Правительствующій Сенатъ не оставить сдѣлать надлежащія по сему предмету распоряженія, а между тѣмъ возложили Мы на Министра Финансовъ, дать немедленно по Таможенному ведомству нужныя объ исполненіи означенныхъ мѣръ предписанія.

На подлинномъ подписано Собственною Его Императорскаго Величества рукою:

НИКОЛАЙ.

Въ С.-Петербургѣ.
19-го Февраля 1837. г.

— Директору Корпуса Горныхъ Инженеровъ, Генералъ-Маіору Вейценбрейеру, Всемилостивѣйше пожалованы въ вѣчное и потомственное владѣніе три тысячи десятинъ земли.

— Вдовѣ и дѣтямъ бывшаго Полицеймейстера 2-го Кадетскаго Корпуса Полковника Обольянинова, Всемилостивѣйше пожалованы въ вѣчное и потомственное владѣніе двѣ тысячи десятинъ земли.

— Помощнику Директора Оружейной Палаты, въ званіи Камергера, Статскому Совѣтнику Князю Сергѣю Грузинскому, Всемилостивѣйше повелѣно быть Совѣтникомъ Московской Дворцовой Конторы.

— Члена Коммиссіи, учрежденной въ г. Тулѣ для построенія новаго оружейнаго завода, Дѣйствительнаго Статскаго Совѣтника Захарина, повелѣно уволить отъ сей должности, а на мѣсто его назначить Членомъ Коммиссіи, состоящаго по Артиллеріи Полковника Красовскаго.

— Правитель Канцеляріи Комитета призвѣнія за-служенныхъ гражданскихъ чиновниковъ, Статскій Совѣтникъ Татаиновъ, Всемилостивѣйше пожалованъ въ Дѣйствительные Статскіе Совѣтники. (Слб.В.)

— Правительствующій Сенатъ слушали рапортъ Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ о затрудненіяхъ, встрѣтившихся при составленіи росписанія о числѣ рекрутъ, сдающихся къ сбору по 1-му частному набору

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 2-go Marca.

Najwyższy Ukaz

Dany Rządzącemu Senatowi.

Rozpatrzywszy wniosek osobnego Komitetu, z wo-
li Naszey ustanowionego, Rozkazujemy:

1) Dla ulżenia handlu wywozowego uwolnić zupełnie od płacenia poszlin wywozowych, wszelkiego rodzaju zboże, wywożone do Pruss, przez lądową granicę Cesarstwa z tém Królestwem.

2) Zamiast teraz pobieraney od przywożoney zza granicy soli, przez tamoźnie: Połagowską, Jurborską i Taurogieńską, poszliny po 25 kop. sr. od puda i dodatkowych 12½ procentów z pieniędzmi kwarantannowemi, dla zbliżenia z poszliną, pobieraną w innych mieyscach tamożennych na lądowej zachodniej granicy, pobierać odtąd do nowego rozrządzenia, od soli zagranicznej, przez pomienione trzy tamoźnie przywożoney, poszliny po 32 k. sr. od puda, nie wymagając dodatkowych procentów i kwarantannowych pieniędzy.

Rozporządzenia te powinny być przeprowadzone do skutku w tamożniach od dnia otrzymania w nich o tém zalecenia.

Rządzący Senat nie omieszką uczynić należytego w tej rzeczy rozporządzenia, a tymczasem poleciliśmy Ministrowi Skarbu, dać niezwłocznie tamożennym władzom potrzebne do wypełnienia pomienionych środków przedpisania.

Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

St. Petersburg.

19-go Lutego 1837 roku.

NIKOŁAJ.

— Dyrektorowi Korpusu Inżynierow Górniczych, Generał-Majorowi Weizenbreyerowi, Nayłaskawiey nadano w wieczne i potomne władanie trzy tysiące dziesięcin ziemi.

— Wdowie i dzieciom byłego Policmeystra 2-go Korpusu Kadetów Półkownika Oboljaninowa, Nayłaskawiey nadano w wieczne i potomne władanie dwa tysiące dziesięcin ziemi.

— Pomocnikowi Dyrektora Orużeyney Pałaty, Szambelanowi, Radcy Stanu Xięciu Sergiuszowi Gruzińskiemu, Nayłaskawiey rozkazano być Radcą Moskiewskiego Pałacowego Kantoru.

— Członka Kommissyi, ustanowionej w m. Tule dla budowania nowej fabryki broni, Rzeczywistego Radcy Stanu Zacharina, rozkazano uwolnić od tego obowiązku, a na jego mieysce naznaczyć Członkiem Kommissyi, liczącego się w Artylleryi Półkownika Krasowskiego.

— Rządca Kancellaryi Komitetu opatrzenia zastu-
żonych Urzędników Cywilnych, Radca Stanu Tatari-
now, Nayłaskawiey mianowany Rzeczywistym Radcą Stanu. (G. S. P.)

— Rządzący Senat słuchali raportu P. Ministra Spraw Wewnętrznych o trudnościach, napotkanych przy ułożeniu rozpisania o liczbie rekrutów, przypadających do zebrania podług 1-go częściowego naboru z północnego

съ Сѣверной полосы Государства, въ отбываніи долго-
выхъ рекрутскихъ частей, оставшихся отъ 98-го набо-
ра помѣщичьихъ имѣній, кои по 8 ревизіи пока-
заны за новыми владѣльцами, но о переходѣ кото-
рыхъ отъ одного къ другому посредствомъ прода-
жи, или другими случаями, Казенныя Палаты свѣ-
денія не имѣли; и о необходимости при совершеніи
актовъ на крестьянъ включать въ оныя: сколько и-
менно долговыхъ рекрутскихъ частей переходить
вмѣстѣ съ крестьянами, съ тѣмъ, чтобы Граждан-
скія Палаты, по совершеніи таковыхъ актовъ, из-
вѣщали о томъ Казенныя Палаты для перечисленія
за новаго владѣльца приобрѣтенныхъ ими крестьянъ
и рацета въ долговыхъ рекрутскихъ частяхъ.
Приказали: согласно съ мнѣніемъ Г. Министра
Юстиціи и Министра Внутреннихъ Дѣлъ, всѣмъ
Гражданскимъ Палатамъ и другимъ мѣстамъ, совер-
шающимъ купчія крѣпости, равно и Казеннымъ Па-
латамъ предписать, чтобы при переходѣ недви-
мыхъ имѣній отъ одного владѣльца къ другому, въ
акты включено было показаніе продающаго о томъ,
сколько именно долговыхъ рекрутскихъ частей пе-
реходить вмѣстѣ съ крестьянами, и дабы по совер-
шеніи таковыхъ актовъ Гражданскія Палаты тотчасъ
извѣщали о томъ Казенныя Палаты (Опуб. Прави-
тельствующимъ Сенатомъ Января 29 дня 1837 года.)

— Комитетъ о коннозаводствѣ Россійскомъ, въ
слѣдствіе Высочайше утвержденного доклада 24 Ян-
варя 1833 года, симъ объявляетъ, что на сей 1837
годъ, назначаются въ Москвѣ Императорскіе призы,
для лошадей, рожденныхъ въ Россіи и Царствѣ Поль-
скомъ:

Скаковые:

7-го Іюля.

Для лошадей 4-хъ лѣтъ, 2,500 р., изъ коихъ
вторая лошадь получаетъ 1,000 р.

Всѣ на жеребца 3 пуд. 24 фунта.

— — кобылу 3 — 20 —

Дистанція три версты.

9-го Іюля.

Для лошадей 5-ти лѣтъ, 3,500 р., изъ коихъ
вторая лошадь получаетъ 1,000 р.

Всѣ на жеребца 3 пуд. 26 фун.

— — кобылу 3 — 22 —

Дистанція три версты, съ перескачкою.

11-го Іюля.

5,000 р., изъ коихъ вторая лошадь получаетъ
1,000 р.

Всѣ на жеребца 4 лѣтъ 3 пуд. 16 фун.

— — — 5 — 3 — 26 —

— — — 6 — 3 — 32 —

На кобыл 4 фунтами менѣе.

Дистанція 6 верстъ съ перескачкою.

Рысистый.

12 Іюля.

Серебряный кубокъ въ 1,500 р.

Для жеребцовъ отъ 4 до 6 лѣтъ включительно,
бѣжитъ 6 концовъ бѣга за однимъ, на основаніи пра-
вилъ, изложенныхъ въ §§ 42 и 43 Устава Москов-
скаго Общества охотниковъ конскаго бѣга.

Правила для скачекъ и рысистыхъ бѣговъ, со-
ставленные въ Московскихъ Обществахъ, принимаютъ
ся въ основаніе и на Императорскіе призы, согла-
сно разрѣшеніямъ Комитета. (Прибав. къ Спб. Изв.)

Харьковъ, 6-го Февраля.

Назадъ тому мѣсяца два, получено было въ
Харьковѣ распоряженіе Г. Министра Внутреннихъ
Дѣлъ, объ учрежденіи губернскихъ выставокъ мѣ-
стныхъ естественныхъ и мануфактурныхъ произ-
веденій. Тогда было здѣсь общее мнѣніе, что въ Харь-
ковской, исключительно земледѣльской, Губерніи,
подобную выставку составить будетъ вовсе невоз-
можно. Но начальникъ губерніи нашей, Князь Петръ
Ивановичъ Трубецкой, не увѣдаясь общимъ мнѣ-
ніемъ, приступилъ не медля къ самому дѣлу: по-
всѣмъ было разосланы публикаціи, и его стара-
ніями собраны были въ губернской городъ главнѣй-
шіе фабриканты и помѣщики здѣшняго края. Онъ
изложилъ имъ въ короткой, но убѣдительной рѣчи
всю пользу, которой ожидать должно въ будущемъ
отъ подобнаго учрежденія, и они, ревнуя споспѣ-
шествовать благимъ видамъ Правительства, состави-
ли значительную подписку, и въ этомъ же засѣда-
ніи, подъ предсѣдательствомъ Г. Начальника губер-
ніи, избрали въ Директоры выставки, со стороны
дворянства, помѣщиковъ Колоколюцова и Рейника,
а со стороны купечества, Почетнаго Гражданина
Кузина и Харьковскаго купца Мотузкова, бывша-
го два курса Градскимъ Главою. Чтобы выставка
не только была полезна для удовлетворенія любо-
пытства публики и поощренія мануфактуристовъ, но,
вмѣстѣ съ тѣмъ, служила бы и для сбыта выстав-

Паса Паństwa, względem odbywania długowych re-
kruckich części, pozostałych od 98-go naboru na oby-
watelskich majątkach, które podług ósmey rewizyi wy-
kazane są na nowych właścicielach, ale o których prze-
chodzie od jednego do drugiego sposobem sprzedaży al-
bo innych zdarzeń, Skarbowe Izby wiadomości nie miały;
i o konieczności przy przyznawaniu aktów na włościan,
wpisywać do nich: ile mianowicie długowych rekruckich
części przechodzi razem z włościanami, z zastrze-
żeniem, iżby Cywilne Izby po przyznaniu tych aktów,
uwiadamiły o tém Izby Skarbowe dla zapisania pod
nowym właścicielem nabytych przez nich włościan i
rozrachunku względem długowych rekruckich części.
Rozkazali: zgodnie z opinią PP. Ministra Spra-
wiedliwości i Ministra Spraw Wewnętrznych, wszystkim
Izdom Cywilnym i innym władzom, stwierdzającym akta
wierzyste, jako też i Izdom Skarbowym zalecić, iżby za
przeysciem nieruchomości majątków od właściciela jedne-
go do drugiego, do aktów był wpisywany wykaz prze-
dającego, ile mianowicie długowych rekruckich części
przechodzi razem z włościanami, i gdyby po uznaniu tych
aktów natychmiast Izby Cywilne donosiły o tém Izdom
Skarbowym. (Op. p. Rz. Sen. 29 Stycznia 1837 roku.)

— Komitet Stad Rossyyskich, na skutek Narwyżey
utwierdzonego przełożenia 24 Stycznia 1833 roku, ni-
niejszém ogłasza, iż na teraźniejszy 1837 rok, назнача-
ją się w Moskwie Cesarские награды, dla koni, urodzo-
nych w Rossyi i Królestwie Polskiem:

Galopowe:

7-го Lipca.

Dla koni 4-хъ лѣтъ, 2,500 р., z których koń drugi
otrzymuje 1,000 р.

Ciężar na konia kładzie się 3 pudy 24 funty.

— — klacz — — 3 — 20 —

Odległość trzy wiorsty.

9-го Lipca.

Dla koni 5-ciu лѣтъ, 3,500 р., z których drugi otrzy-
muje 1,000 р.

Ciężar na konia kładzie się 3 pudy 26 funtów.

— — klacz — — 3 — 22 —

Odległość trzy wiorsty, z prześcigiem.

11-го Lipca.

5,000 р., z których koń drugi otrzymuje 1000 р.

Ciężar na konia 4 лѣтъ 3 pudy 16 funtów.

— — — 5 — 3 — 26 —

— — — 6 — 3 — 32 —

Na klacz 4-ma funtami mniej.

Odległość sześć wiorst z prześcigiem.

Kłusowe.

12 Lipca.

Srebrny kubek, wartujący 1,500 р.

Konie od 4 do 6 лѣтъ включительно, mają przebiegać sześć
razy plac gonitewny bez oddechu, na ośniewie prawideł,
opisanych w §§ 42 i 43 Ustawy Moskiewskiego Towar-
zystwa amatorów wyścigów końskich.

Prawidła gonitw galopowych i kłusowych, uło-
żone przez Towarzystwa Moskiewskie, przyymują się
za ośnowę i na Cesarские награды, zgodnie z rozstrzy-
gnięciem Komitetu. (Dod. do Gaz. St-Peters.)

Charkow, 6-го Lutego.

Przed dwoma miesiącami, otrzymano w Charko-
wie rozporządzenie P. Ministra Spraw Wewnętrznych,
o urządzeniu gubernialnych wystaw miejscowych na-
turalnych i rękodzielniczych produktów. Powszechna
tu w ówczas była opinia, iż w Charkowskiej, jako wy-
łącznie rolniczej Gubernii, taka wystawa będzie rze-
czą zupełnie do uczynienia niepodobną. Pomimo to je-
dnak, Naczelnik naszej Gubernii, Xiaże Piotr Tru-
becki, nie zważając na powszechne mniemanie, przed-
sięwziął niezwłocznie naydzielniejsze środki dla wy-
pełnienia Narwyższej woli: do wszystkich miejsc roz-
zestane zostały publikacye, i jego staraniem zebrani by-
li do Gubernialnego miasta celniejsi fabrykanci i oby-
watele tego kraju. Xiaże wyłożył im w krótkiej, lecz
przekonywującej mowie całą korzyść, której w obec-
nym stanie należy oczekiwać od podobnego urządzenia,
a ci, żądając gorliwie dopomagać dobroczynnym zamię-
rom Rządu, zebrali znaczną subskrypcyą, i na témże po-
siedzeniu, pod prezydencyą P. Naczelnika Gubernii, o-
brali na Dyrektorów wystawy, ze strony Dworzanstwa,
obywateli Kotokolcowa i Reynike, a ze strony stanu
kupieckiego, Poczetnego Hraźdanina Kuzina i Charkow-
skiego kupca Moutuzkova, byłego przez dwa kursa Gło-
wą miasta. Ażeby wystawa była użyteczną nie tylko
dla zaspokojenia ciekawości publicznej i zachęcenia ręk-
odzielników, lecz przytém, iżby służyła i do odbytu
wystawionych wyrobów, postanowiono dozwolnić kupo-

лаемыхъ издѣлій, положено дозволить покупку оныхъ съ удержаніемъ съ выручаемой суммы по пяти процентовъ, на поддержаніе выставки, дабы всякое въпредъ пожертвованіе для сего предмета сдѣлать ненужнымъ, а купечество предложило, для помѣщенія выставки, одну изъ залъ своей думы. Комитетъ Директоровъ, дѣйствуя подъ личнымъ руководствомъ Г. Начальника губерніи, объявилъ въ концѣ Января, что представленное число вещей уже достойно вниманія публики, и 2-го Февраля, наша Губернская Выставка открыта. Мы увидѣли себя гораздо богаче естественными и фабричными произведеніями, нежели полагали. Описывать всѣ предметы, заняло бы слишкомъ много мѣста, и потому упомяну только о главнѣйшихъ. Начну съ естественныхъ, потомъ скажу нѣсколько словъ о хозяйственныхъ и мануфактурныхъ. Штуды мѣдной и зеленой руды и образчики каменнаго угля Изюмскаго Предводителя *Малиновскаго*. Аметистъ, добытый въ дачѣ Изюмской помѣщицы *Потановой*. Штудъ краснаго карандаша изъ той же дачи. Гималайскій ячмень и Ассирійская рожь, разведенная въ значительномъ количествѣ Изюмскимъ помѣщикомъ *Горпинченковымъ*. Тигель завода одного Харьковскаго обывателя. По удостовѣренію здѣшняго Профессора Химіи, тигли сего завода огнеупорностію своею превосходятъ знаменитые Гессенскіе. Кахли, также здѣшняго произведенія. Кожи глянцовыя и бѣлыя, между которыми отличились, превосходствомъ отдѣлки, кожи купца *Животовскаго*. Сигары и табакъ разныхъ сортовъ, фабрики Сумскаго Предводителя *Кондратьева*. Мыло Харьковскаго купца *Ивана Ващенко*; восковыя свѣчи его же. Свекловичный сахаръ превосходной доброты, Сумской помѣщицы *Савицовой*. Сахарный песокъ извѣстнаго сахаровара, Сумскаго помѣщика *Лядина*. Свекловицы и свекловично-сахарный песокъ желтый и пробѣланный, Изюмскаго Предводителя *Малиновскаго*. Шелковые коконы, заведенія помѣщицы *Вальховской*. Образчики мериносовой шерсти, разныхъ овцеводовъ. Приданная бумага, помѣщика *Рахманова*. Столовое бѣлье и полотно, помѣщицы *Корсаковой*, *Лонгиновой*, *Левшиной*, *Горпинченковой*, *Бахметева* и многихъ другихъ, всѣ хорошей доброты, но произведенія фабрики *Бахметева* особенно превосходны. Блонды и кружева, помѣщицы *Лонгиновой*. Шитье по тюлю и гарусами по волосной ткани, помѣщицы *Корсаковой*, и ея же превосходной отдѣлки и вкуса мебели. Плугъ и ясли для овецъ особаго устройства, помѣщика *Рахманова*. Эшарпъ изъ пуха Ангорскихъ козъ, помѣщицы *Фидлеръ*. Ковры разныхъ фабрикъ, между которыми отличался изяществомъ узора коверъ помѣщицы *Фидлеръ*. Коцы, ковры изъ грубой шерсти, отличающіеся яркостію и прочностію цвѣтовъ, выдѣлываемые здѣсь въ значительномъ количествѣ, и составляющіе одну изъ немаловажныхъ отраслей мѣстной промышленности. Наконецъ произведенія здѣшней литографіи, *Грекова*. Вотъ главнѣйшіе предметы изъ составляющихъ нашу выставку; они не многочисленны, но заслуживаютъ вниманіе посѣтителя. Это еще начало; но дѣятельное вниманіе нашего достойнаго Губернатора къ пользѣ вѣреннаго ему края, и любопытство, съ которымъ публика устремилась на обозрѣніе выставки, даютъ основательную надежду, что въ непродолжительномъ времени она значительно увеличится, и будетъ представлять къ обѣщанному и нами усердно желаемому посѣщенію Его Императорскаго Высочества Наслѣдника, полный музей произведеній нашего края. Хотя выставка наша открыта лишь нѣсколько дней, но значительное число выставленныхъ вещей были раскуплены посѣтителями, и сдѣлано нѣсколько заказовъ, основываясь на выставленныхъ образцахъ. Между посѣтителями выставки мы имѣли честь видѣть Его Свѣтлость Генералъ Фельдмаршала Князя *Витгенштейна*. (С. П.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 2-го Марта.

Съ нѣкотораго времени учреждено здѣсь благотворительное заведеніе, для пособій въ старости, вѣрнымъ и трудолюбивымъ слугамъ. Каждый слуга того или другаго пола, перемѣняющій службу, будетъ обязанъ внести въ кассу заведенія при каждой такой перемѣнѣ по 4 гроша, а составленная изъ сего сумма, употребляема будетъ въ пособіе всемъ слугамъ въ случаѣ болѣзни или увѣчья, а также для снабженія премією и денежными вознагражденіями тѣхъ, которые долго находятся во услуженіи у одного господина. Полезное это намѣреніе, будетъ введено и въ нѣсколькихъ другихъ городахъ.

7-го Марта.

Его Свѣтлость Императорско-Россійскій Гене-

валъ же зъ потраченіемъ одъ summy otrzymaney po pięć procentów, dla zasilenia wystawy, ażeby wszelką na czas przyszły ofiarę na ten przedmiot uczynić niepotrzebną; kupcy zaś na umieszczenie tej wystawy, ofiarowali jedną z sal swojej Rady. Komitet Dyrektorów, działając pod osobistym kierunkiem Naczelnika Gubernii, przy końcu Stycznia oświadczył, iż przysłana ilość przedmiotów, warta już jest uwagi publiczności, skutkiem czego dnia 2-go Lutego, Gubernialna nasza wystawa została otworzona. Uyrzeliśmy siebie daleko bogatszymi w naturalne i fabryczne produkta, niżliśmy się spodziewali. Opisywać wszystkie przedmioty, zbyt wiele zajęłoby miejsca, przeto napomknę tylko o główniejszych. Zacznę od naturalnych, potem powiem nieco o gospodarczych i rękodzielniczych. Próbkę rudy miedzianej i zielonej, tudzież kawałki węgla kamiennego Iziumskiego Marszałka Dworzeństwa *Malinowskiego*. Aметистъ добыты въ majątku Iziumskiej obywatelki *Potapowej*. Próbką czerwonego ołowka z teyże majątności. Himalayski jęczmień i Assyryyskie żyto, w znaczney ilości rozmnożone przez Iziumskiego obywatela *Horpinczenkowa*. Tygiel fabryki pewnego Charkowskiego obywatela. Podług zapewnienia tuteyszego Professora Chemii, tygle tey fabryki trwałością swoją w ogniu przechodzą sławne Hesskie. Kafle tuteyszego wyrobu. Skury glansowane i białe, między któremi odznaczały się doskonałością wyprawy, skury kupca *Żywotowskiego*. Cygary i tytuń rozmaitych gatunków, fabryki Sumskiego Marszałka Dworzeństwa *Kondratjewa*. Mydło Charkowskiego kupca *Jana Waszczeńka*; świece woskowe tegoż. Cukier burakowy wyborney dobroci, Sumskiej obywatelki *Sawiczowej*. Faryna sławnego rafinera cukru, Sumskiego obywatela *Liadina*. Buraki i faryna żółta i krystalizowana z cukru burakowego, Iziumskiego Marszałka Dworzeństwa *Malinowskiego*. Jedwabne oprędy zaprowadzenia obywatelki *Watchowskiej*. Wzory wełny merynosów stad rozmaitych. Przędzona bawełna obywatela *Rachmanowa*. Stołowa bielelnia i płótno obywatelk *Korsakowej*, *Bachmetiewa* i wielu innych, wszystkie wyborney dobroci, jednakże wyroby fabryki *Bachmetiewa*, trzymają pierwszeństwo. Blondy i korunki, obywatelki *Longinowej*. Haft na tiulu i włóczką na materyi wełnianej, obywatelki *Korsakowej*, tudzież jey meble wyborney roboty i gustu. Pług i jāsle dla owiec szczególney budowy obywatela *Rachmanowa*. Szarfa z puchu koz Angorskich, obywatelki *Fidler*. Rozmaitych fabryk dywany, między któremi odznaczał się pięknoscią deseni wzorow obywatelki *Fidler*. Koce i dywany z grubey wełny, odznaczające się żywością i trwałością kolorów, w znaczney tu liczbie wyrabiane i składające jedną niemałą ważność gałęź przemysłu miejscowego. Nakoniec utwory tuteyszej litografii *Grekowa*. Oto są główniejsze przedmioty ze składających naszą wystawę; nie są one liczne, jednakże zasługują na uwagę widzów. Jestto jeszcze początek; ale niezmordowana troskliwość dostojnego naszego Gubernatora ku dobru powierzonego mu kraju, i ciekawość, z jaką publiczność kwapiła się do obejrzenia wystawy, rokną nieomylną nadzieję, że w krótkim czasie znacznie się ona powiększy i w chwili obiecanego, a przez nas serdecznie oczekiwanego odwiedzenia Jego CESARSKIEY Wysokości Następcy, będzie składała zupełne muzeum produktow naszego kraju. Chociaż nasza wystawa od kilku tylko dni została otwartą, jednakże znaczna ilość rzeczy wystawionych, była rozkupiona przez odwiedzających i niektórzy zachęcenіи wzorami wystawianemi, uczynili nawet kilka zamówień. Między nawiedzającemi wystawę, mieliśmy szczęście widzieć Jaśnie Oświeconego Jenerała Marszałka Polnego Xięcia *Wittgensteina*. (P. P.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s y a.

Berlin, dnia 2 Marca.

Od niejakiego czasu ustanowiono tu zakład dobroczynny dla wspierania w starości sług wiernych i pracowitych. Każdy sługa jednej pfcі lub drugiej, zmieniający pana, obowiązany będzie wnieść do kassy zakładu, za każdą takową zmianę po 4 dobrych groszy, a złożona ztąd summa używać się ma na wspieranie wszystkich sług w stanie choroby lub kalectwa i dawanie premii oraz nagród pieniężnych tym, co długo u jednego pana służy. Pożyteczna ta myśl ma także bydź przywiedzioną do skutku i w kilku innych miastach.

Dnia 7.

CESARSKO-Rossyyski Jenerał Porucznik JO. Xiążę

(1)

рале Лейтенантъ, Принцъ Петръ Ольденбургскій выѣхалъ отсюда въ Веймаръ. Е. Сіят. Кор. Великобританскій Генералъ отъ Кавалеріи, Перъ Англіи, Маркизъ Лондондерри прибыли сюда изъ Варшавы.

Познань, 25-го Февраля.

Въ области Бромбергскаго Регентства, гриппъ во второй половинѣ Января распространился эпидемически вездѣ, такъ, что небыло ни дома, ни семейства, даже ни одного лица, которое бы неперенѣло отъ сей болѣзни. Можно полагать, что $\frac{1}{3}$ всего народонаселенія страдало гриппомъ, который впрочемъ при при мѣрныхъ лекарскихъ пособіяхъ, и правильномъ удержаніи потовъ, не былъ опаснымъ, и для тѣхъ только былъ смертоносенъ, которые нестарались остановить болѣзнь или употребляли не надлежащія лекарства, и для тѣхъ, коихъ дыхательные каналы, уже прежде были повреждены.

— По деревнямъ, а именно въ такихъ мѣстахъ, гдѣ господствуютъ уже земледѣльцы, вездѣ благополучно. Крестьянинъ заботится болѣе вселѣи прежде на счетъ своего хозяйства и привыкаетъ къ бережливости. Напротивъ въ городахъ, гдѣ благосостояніе зависитъ отъ торговли и промышленности все болѣе чувствительно недостатокъ. Разведеніе лошадей значительно распространится, даже и по деревнямъ, гдѣ живутъ Польскіе крестьяне, постепенно исчезаютъ малые лошади, а на мѣсто ихъ распускается лучшая порода. Но и къ усовершенствованію другихъ отраслей своего хозяйства, крестьяне усердно начинаютъ стремиться; они улучшаютъ луга, осушаютъ болота, вснаживаютъ растенія для свѣжаго корма и репсъ, стараются улучшить породу овецъ и неоставляютъ овощныхъ, огородовъ и садовъ. Цѣны хлѣба нѣсколько возвысились хотя во все незначительно. Сплавление произведеній приостановлено по причинѣ замерзшихъ рѣкъ; однако закуплено значительное количество хлѣба, именно въ Бромбергѣ, ибо весною надѣются, что цѣны возвысятся. Кромѣ сего торговля свиньями, теперь довольно выгодна. Въ промышленномъ классѣ незамѣтно большаго движенія, хотя мастерскія заняты; сбытъ ограничивается наиболѣе мѣстными нуждами. На суконныхъ заводахъ въ области Бромбергскаго Регентства, приготовлено въ Январѣ, 1788 кусковъ сукна и 213 штукъ байки. (G.C.)

А в с т р і я.

Вѣна, 4-го Марта.

Дворъ на 12 дней наложилъ трауръ по случаю кончины Короля Густава IV.

— Е. Импер. Велич. назначилъ 800,000 флор. для передѣлки въ Медіоланѣ зданій къ коронаціонному празднеству на Короля Ломбардо-Венеціанскаго.

— Въ первыхъ числахъ Апрѣля ожидаютъ обратна въ зѣтишнюю столицу Императорско-Россійскаго Посланника Графа Татищова.

— Чрезъ Ливорнъ получены донесенія изъ Туни-са отъ 11-го Февраля, что тамъ произошла революція, коей жертвою сдѣлался тамошній Бей. Это извѣстіе полученное морскимъ путемъ, требуетъ подтвержденія, коего мы ожидаемъ сухимъ путемъ. (G.C.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 28-го Февраля.

Мониторъ содержитъ сегодня непосредственный рапортъ Адмирала Розамелъ, о числѣ военныхъ кораблей, которые должны состоять на морѣ въ мирное время. Въ сей вѣдомости, утвержденной Королемъ, значится: 1) что морскія силы Королевства на предѣ въ мирное время состоятъ будутъ изъ 40 линейныхъ кораблей, 50 фрегатъ и 220 меньшихъ военныхъ кораблей, 2) что изъ линейныхъ кораблей и фрегатъ, 20 и 25 стоятъ будутъ въ морѣ, а прочіе на верфяхъ, въ готовности къ отплытію, но всѣ прочіе корабли меньшаго разряда останутся на морѣ и кромѣ сего одна резерва въ готовности на верфяхъ, которые касательно линейныхъ кораблей и фрегатъ не будутъ превышать 13 и 16 и наконецъ 3) что артиллерія для военныхъ кораблей разныхъ разрядовъ, будетъ слѣдующая: линейный корабль 1 разряда, 120 пушекъ; линейный корабль 2 разряда 100 пушекъ; 3 разряда 90 пушекъ; линейный кор. 4 разряда 80 пушекъ; фрегатъ 1 разряда 60 пушекъ; фрегатъ 2 разряда 50 пуш.; фрегатъ 3 раз. 40 пуш.; военная корвета съ кастелемъ 30 пушекъ, военная корвета безъ кастеля 24 пушки и проч.

— Проектъ закона о Парижской національной гвардіи, принятъ во вчерашнемъ засѣданіи Палаты Депутатовъ, по утвержденіи втораго параг. 20 статьи, большинствомъ 193 противу 74 голосовъ.

— Публичныя прѣвія о процессѣ Менье начнутъ-ся втроято въ первой половинѣ будущаго мѣсяца.

— Графъ Себастьяни нѣсколько уже дней слегъ

Piotr Oldenburski wyjechał do Weymaru. — Królewsko-Angielski Jenerał jazdy, Par Anglii, Margrabia Londonderry przybył tu z Warszawy.

Poznań, 25-go Lutego.

W obwodzie regencyi bydgoskiej, gryppa rozszerzyła się w drugiej połowie Stycznia epidemicznie na wszystkie strony, tak dalece, że nie było żadnego domu, żadney rodziny, owszem żadney prawie osoby, którejby choroba ta nie dotknęła. Przypuścić można, że części ludności ogólnej chorowało na gryppę, która zresztą, przy stosowném leczeniu i należytém utrzymywaniu potów, nie była niebezpieczną, i te tylko osoby ze świata sprzątała, które chorobę zaniedbały, lub się też przeciwnych lekarstw chwyciły, a nadto i takich pacjentów, których organa oddechowe już wcześnię nadwężone były.

— Wszędzie spostrzegać się daje po wsiach, zwłaszcza po takich, gdzie wieśniak już jest właścicielem, byt dobry. Chłop troszczy się więcej, niż dawniej, o swoje gospodarstwo i nawyka do oszczędności. Przeciwnie w miastach, gdzie byt dobry od handlu i przemysłu zawisł, daje się czuć coraz większy niedostatek. — Hodowanie koni czyni wszędzie coraz większe postępy: albowiem nawet po wsiach, w których polscy chłopci mieszkają, nikną powoli małe konie, a na ich miejsce przybywa coraz lepsza rasa. Ale i do poprawy innych gałęzi swego gospodarstwa, zaczyna się chłop brać szczerze: poprawia on łąki, osusza hagna, sieje rośliny na zieloną paszę i rzepak, stara się poprawić rasę swych owiec i nie zaniedbuje ogrodów i sadów. Ceny zboża podniosły się nieco, lubo nieznacznie. Spławianie produktów wodą zawieszono zostało z przyczyny zamarzłych rzek; przecież zakupiono znaczne ilości zboża, osobliwie w Bydgoszczy: spodziewają się bowiem na wiosnę podniesienia się cen zboża. Prócz tego handel świński jest w tym czasie dość korzystnym. W klasie przemysłowej nie spostrzegamy wielkiego ruchu, chociaż warsztaty nie próżnują; odbyty ogranicza się najwięcej na potrzeby miejscowe. Sukienicy w obwodzie regencyi bydgoskiej zrobili w miesiącu Stycznia, 1788 postawów sukna, a 213 sztuk bajów. (G.C.)

A u s t r y a.

Wiedeń, dnia 4 Marca.

Dwór przywdział żałobę na 20 dni po zgonie s. p. Króla Gustawa IV.

— N. Pan wyznaczył sumę 800,000 florenów m. k. na restauracyę w Medyolanie gmachów do Koronacyi na Króla Lombardzko-Weneckiego.

— W pierwszych dniach miesiąca Kwietnia, jest spodziewany z powrotem do tutejszey stolicy, Hrabia Tatischev, Poseł Cesarzsko-Rossyjski.

— Przez Liworno nadeszły doniesienia z Tunetu pod d. 11 Lutego, że wybuchła tam rewolucya, której ofiarą stał się Bey tameczny. Jestto wiadomość z drogi morskiej, potrzebująca potwierdzenia, na które drogą lądową oczekujemy. (G.C.)

F r a n c y a.

Paryż, dnia 28-go Lutego.

Monitor zawiera dzisiaj niepośrednie rapport Admirala Rosamel, o liczbie okrętów wojennych stojących na morzu w czasie pokoju. W raporcie tym, potwierdzonym przez Króla opisano: 1) że siły morskie Królestwa na przyszłość w czasie pokoju mają się składać, że 40 okrętów wojennych, 50 fregat i 220 mniejszych statków wojennych; 2) że z okrętów liniowych i fregat, 20 i 25 zostawać będą na morzu, a pozostałe na warsztacie, w stanie gotowym do odpłynienia, lecz wszystkie dalsze okręty mniejszego rzędu, pozostaną na morzu i prócz tego na warsztacie jedna rezerwa, która, co się tycze okrętów liniowych i fregat, liczba ich w gotowości niepowinna przewyżzać 13 i 16 i nakoniec 3) że artyllerya do okrętów wojennych różnych rzędów ma bydź następująca: okręt liniowy 1 rzędu, 120 dział; okręt liniowy 2 rzędu, 100 dział; okręt liniowy 3 rzędu 90 dział; okręt liniowy 4 rzędu 80 dział; fregata 1 rzędu, 60 dział; fregata 2 rzędu 50 dział; fregata 3 rzędu 40 dział; korweta wojenna z kasztelem 30 dział; bez kasztelem 24 dział i t. d.

— Projekt do prawa o Paryzkiej gwardyi narodowej, na wczorajszém posiedzeniu Izby deputowanych, gdy utwierdzono drugi paragraf 20 artykułu, przyjęty został większością 193 przeciwko 74 głosów.

— Publiczne rozprawy w processie Meuniego zaczną się zapewne w pierwszej połowie przyszłego miesiąca.

— Hrabia Sebastiani od kilku dni nie wstaje z łóżka.

въ постель. Онъ хотѣлъ въ первыхъ числахъ будущаго мѣсяца возвратиться къ своему посту; но теперь полагаютъ, что онъ нѣкоторое время останется въ Парижѣ.

— Генералъ *Бюжо* въ будущій вторникъ оставляетъ Парижъ отправляясь въ Африку. Генералъ *Дамрémont* вѣроятно не выйдетъ до 15 Марта.

— *Constitutionnel* уведомляетъ, что экспедиція въ Константинополь отсрочена до Сентября, и полагаетъ, что такая отсрочка, значить тоже, какъ бы она совершенно была оставлена.

— Историческій живописецъ *Шнейцъ*, вмѣсто умершаго Барона *Жерара*, избранъ въ члены Института.

— Для нынѣшней выставки по части живописи, прислано 3,800 картинъ, изъ коихъ судъ возвратилъ 1,300.

— Въ Нантѣ за нѣсколько предъ симъ дней, выставлены для продажи два молодыхъ льва, имѣющихъ по 20 мѣсяцевъ и совершенно ручныхъ.

— *Journal du Commerce* сообщаетъ: „У Г-на *Ротшильда* вчера по утру ни о чемъ болѣе не говорили, какъ о полученныхъ изъ Испаніи по телеграфу извѣстіяхъ. Говорятъ о возмущеніи, которое произошло въ Бургосѣ въ пользу *Донъ Карлоса*.

1-го Марта.

Вчера давалъ Король Маршалу *Жерару* частную аудіенцію и занимался потомъ съ Министрами Народнаго Просвѣщенія и Военнымъ.

— Слышно, что Министерство вскорѣ предложитъ Палатѣ проектъ закона о постановленіи чрезвычайнаго кредита 14 миллионъ для Алжира.

— Сегодня опять по дѣлу *Менье* и *Шампіона* велѣно арестовать 18 лицъ.

— *Журналъ Првній* вышелъ сегодня въ новомъ своемъ объемѣ. *Temps* уведомляетъ, что чрезъ нѣсколько дней также увеличитъ свой объемъ. *Journal du Commerce*, *Quotidienne*, *Paix* и *Journal de Paris*, уменьшили цѣну печати со строки.

— Въ *Mémorial des Pyrénées* содержится: „*Кабрера*, уже во второй или третій разъ возстановленный, 14-го ч. вступилъ въ Иниерту, большой и богатый городъ въ провинціи ла Манча; по рассказамъ однихъ онъ имѣлъ 2,000 пѣхоты и 300 чел. кавалеріи, по другимъ 5,000 чел. пѣхоты и 500 конницы. Его шефъ генеральнаго штаба, *Форкадель*, предписалъ властямъ сего округа, доставить въ Оканья 4,000 рацій. Такъ какъ большая часть ихъ не имѣетъ средства сопротивляться, то они принуждены были удовлетворить требованіямъ.

— Говорятъ о наименованіи Г-на *Ламартина* Французскимъ Посланникомъ при Сицилійскомъ дворѣ. (?)

— Г. *Азведо*, коему до сихъ поръ была поручена торговая статистика въ Министерствѣ Внутреннихъ Дѣлъ, наименованъ Директоромъ Полиціи Королевства.

— Въ понедѣльникъ Генералъ *Дамрémont* съ шефомъ своего генеральнаго штаба, Генераломъ *Перрего* выезжаетъ въ Алжиръ, а Генералъ *Бюжо* спускаетъ день въ Оранъ.

— Въ письмѣ изъ Байонны отъ 25-го ч. уведомляютъ, что предполагаемое нападеніе Христиносонъ, отсрочено на неопредѣленное время.

— Говорятъ, что перевѣсъ предстоящей въ Испаніи, безпокоитъ нѣкоторымъ образомъ здѣшнихъ конституціонныхъ приверженцевъ, изъ коихъ знатнѣйшіе по сей причинѣ собрались третьяго дня у Г. *Тьера*. Министерство на счетъ сего совершенно спокойно. Впрочемъ на всякой случай Адмиралъ *Розамель* издалъ повелѣніе, отправить три корабля къ Испанскимъ берегамъ.

2-го Марта.

Вчера Король давалъ частную аудіенцію Президенту Палаты Депутатовъ.

— Въ *Courrier français* сказано: „Маршалъ *Клозель* въ прошлый понедѣльникъ былъ приглашенъ къ столу въ Тюильери. Но онъ отказался отъ приглашенія объяснивъ, что онъ прежде нежели будетъ въ состояніи явиться въ дворецъ, долженъ оправдать предъ Палатою свои дѣйствія. Маршалъ *Сультъ* и *Жераръ*, говорятъ, одобрили это объясненіе.

— Герцогъ *Деказъ*, говорятъ, отказался отъ предложеннаго ему Министерства Полиціи.

— Г. *Лаути*, одинъ изъ Офицеровъ, замѣшанныхъ въ Страсбургскомъ бунтѣ, вчера получилъ отъ Военнаго Министра приказаніе, въ 24 часа оставить столицу. Сегодня утромъ явился жандармскій Офицеръ въ квартиру Г. *Лаути* и далъ ему знать, что употребить силу, если онъ немедленно не отправится.

— Докторы *Орфила*, *Оливье* и *Девержи*, вчера при тюремныхъ рѣшеткахъ вскрыли трупъ *Шампіона* и по ихъ свидѣтельству оказалось, что онъ дѣйствительно самъ добровольно повѣсился.

Жка. Хотѣлъ онъ już pierwszychъ dni przyszłego miesiąca powrócić do miejsca swego poselstwa; lecz teraz rozumieją, że jeszcze czas niejaki zabawi w Paryżu.

— Jenerał *Bugeaud* w przyszły wtorek opuszcza Paryż, ażeby się udać do Afryki. Jenerał *Damrémont* zapewne nie wyjedzie przed 15 Marca.

— *Constitutionnel* donosi, że wyprawa do Konstantyny odłożona została do Września i rozumie, iż takie odłożenie, równa się zupełnemu jej zaniedbaniu.

— Malarz historyczny *Schnéitz*, na miejsce zmarłego Barona *Gérard*, wybrany został na członka instytutu.

— Na tegoroczną wystawę malowideł, przysłano 3,800 obrazów; z tych sąd nie przyjął 1300.

— W Nantes przed kilką dniami ogłoszona sprzedaż dwóch młodych lwów, mających po 20 miesięcy i zupełnie ugłaskanych.

— *Journal du Commerce* donosi: „U P. *Rothschild* wczora rano nie mówiono więcej o niczym, tylko o otrzymanych z Hiszpanii drogą telegraficzną wiadomościach. Mówiono o poruszeniu, które wybuchło w Burgos na stronę *Don Carlosa*.

Dnia 1-go Marca.

Wczora dawał Król Marszałkowi *Gérard* audyencyą prywatną, a potem pracował z Ministrami Oświecenia Narodowego i Woyny.

— Mówią, że Ministerjum wkrótce ma przedłożyć Izbie projekt do prawa względem przyzwolenia nadzwyczajnego kredytu 14 million. dla Algieru.

— Dzisiaj znowu w sprawie *Meuniego* i *Championa* wydane zostały rozkazy aresztowania 18 osób.

— *Journal des Debats* wyszedł dzisiaj w nowym swym formacie. *Temps* ogłasza, że za kilka dni również powiększy swój format. *Journal du Commerce*, *Quotidienne*, *Paix* i *Journal de Paris*, zmniejszyły ceny druku od wiersza.

— W *Mémorial des Pyrénées* czytamy: „*Cabrera*, po raz drugi, lub trzeci zmartwychwstały, dnia 14-go wszedł do Inierta, wielkiego i bogatego miasta w prowincyi la Mancha; podług opowiadania jednych, miał z sobą 2000 piechoty i 200 jazdy, podług drugich 5000 piechoty i 500 jazdy. Szef jego Sztabu Jeneralnego, *Forcaedel*, rozkazał władzom tej okolicy, dostawić do Ocaña 4000 racyy. Ponieważ większa część władz tych żadnego niemiata śródka stawienia oporu, tedy musiały się poddać rozkazomъ.

— Mówią o mianowaniu P. *Lamartine* na Posła Francuzkiego przy dworze Sycylijskim. (?)

— P. *Arvedo*, który się dotąd zajmował statystyką handlu w Ministerjum Spraw Wewnętrznych, mianowany został Dyrektorem Policyi Królestwa.

— Jenerał *Damrémont* z szefem swojego Sztabu Jeneralnego, Jenerałem *Perregaux* wyjeżdża do Algieru, a Jenerał *Bugeaud* dniem późniey do Oranu.

— W liście z Bayonny pod d. 25 donoszą, że projektowane uderzenie Krystynistów odłożone zostało do czasu nieoznaczonego.

— Mówią, że przesilenie, jakiego bliską jest Hiszpania, niepokoi eokolwiek tutejszych stronników konstytucyjnych, z których celnieysi zebrali się z tego powodu, dnia onegdajszego u P. *Thiers*. Ministerjum jest z tej strony zupełnie spokojne. Na wszelki jednakże przypadek, wydał Admirał *Rosamel* rozkaz, ażeby posłano trzy okręty do brzegów hiszpańskich.

Dnia 2.

Wczora dawał Król posłuchanie prywatne Prezydentowi Izby Deputowanych.

— *Courrier français* donosi: „Marszałek *Clauzel* w przeszły poniedziałek zaproszony był na obiad do Tuilleryów. Wymówił się jednak od tego zaproszenia oświadczając, iż dopiero musi usprawiedliwić swój sposób postępowania przed Izbą, pierwey, aniżeli by się mógł ukazać w zamku. Marszałkowie *Soult* i *Gérard* mieli pochwalić to oświadczenie.

— Xiążę *Decazes* nieprzyjął ofiarowanego mu Ministerjum policyi.

— P. *Laity*, jeden z oficerów wwikłanych do spisku Strażburskiego, od Ministra Woyny otrzymał wczora rozkaz, w przeciągu 24 godzin opuścić stolicę. Dzisiaj rano Officer *Zandarmeryi* przybył do mieszkania P. *Laity* i oświadczył mu, iż użyje środków przymuszających, jeżeli natychmiast nieuda się w podróż.

— Doktorowie *Orfila*, *Olivier* i *Devergy*, wczora przy kratkach więzienia otwierali ciało *Championa* i w doniesieniu swém wyrażają, że śmierć jego rzeczywiście nastąpiła przez uduszenie się dobrowolnie.

— Вчера одинъ рабочий, по имени *Duserre* въ предмѣстїи *Тамплъ* схваченъ и тотчасъ представленъ комиссіи по дѣлу *Менье*.

— Сегодня вышли извѣстные записки дѣвицы *Кохеле* (Г-жи *Паркенз*) о Королевѣ *Гортензїи* и Императорской фамилїи.

— *Journal de Paris* жалуется, что театральная цензура не строго дѣйствуетъ и не запрещаетъ многихъ безнравственныхъ пьесъ, которыя теперь появляются на сценѣ.

— Изъ Испанїи сегодня нѣтъ никакихъ новостей.

— Въ *Журналѣ Првнїи* сказано: „Въ одномъ письмѣ изъ Бордо уведомляютъ, что Правительство Соединенныхъ Штатовъ овладѣло Калифорніею, въ слѣдствіе открывшейся тамъ, ксати, революціи. Къ этому прибавляютъ, что между Соединенными Штатами и Мексикою готова открыться война. Въ Америкѣ все еще думаютъ о посредничествѣ со стороны Англїи и Франціи. Выгоды получаемаыя отъ обѣихъ республикъ побуждаютъ ихъ къ тому. (A.P.S.Z.)

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ И ИРЛАНДІЯ.

Лондонъ, 28 го Февраля.

Король прибудетъ завтра въ Лондонъ, въ Ст. Джемскомъ дворцѣ будетъ председательствовать въ тайномъ засѣданїи совета, и приметъ рапортъ *Рекордера*.

— *Courrier* замѣчаетъ, что Принцесса *Викторїа* въ наступающій день ея рожденїя 24-го Мая, достигнетъ совершеннолѣтія. Въ слѣдствіе чего, слышно, что тотчасъ послѣ святой недѣли, посредствомъ посла отъ Короны Парламенту предложено будетъ назначеніе годового содержанїя для мнимой Наслѣдницы престола, и потомъ Принцесса получитъ собственный придворный Штатъ.

— Годовые расходы на пособіе нищимъ въ Англїи, послѣ новаго закона о нищихъ, въ счетномъ году, оканчивающемся въ Мартѣ 1837 не составляютъ 4 милліон. фунт. стер. тогда какъ въ 1834, составляли 6,300,000 фун. Также и работники съ опредѣленїя сего закона, гораздо значительнѣйшіе сдѣлали вклады въ сберегательныя кассы.

— Лорды Адмиралтейства наняли недавно опять два большихъ корабля, для перевезенїя 510 преступниковъ муж. пол. въ Новый Южный Валисъ, третїй для перевоза 210 преступниковъ муж. пол. и четвертый для перевезенїя 112 преступницъ въ землю Ванъ Дьменскую.

— Сюда прибылъ извѣстный Миссіонеръ *Карль Гицлафъ* и въ Королевскомъ Азіятскомъ обществѣ читалъ разсужденіе о нынѣшнемъ состоянїи врачебной науки въ Китѣ.

— Въ Лимерикѣ, такъ великъ недостатокъ въ домахъ, что многіе бѣдные жители, раскапываютъ могилы на кладбищахъ, чтобы топить обломками гробовъ.

— Хотя еще многіе страдаютъ гриппомъ, но онъ уже значительно уменьшился.

— Письмо Британскаго Консула въ Байрутѣ, къ *Г. Юда Бенз Оліэлю* въ Гибралтарѣ, содержитъ ближайшія свѣденїя о ужасномъ землетрясенїи, разрушившемъ въ день Новаго года города Сафедъ, Тиберїасъ и окрестныя деревни. При семъ случаѣ погибло 1,500 чел. между коими около 500 Евреевъ. Нѣсколько тысячъ уже спустя недѣлю, откапаны тяжело ранеными и почти умирающими отъ голода. Евреи въ Гибралтарѣ по случаю сего печальнаго происшествїя закрыли свои лавки и 15-го Февраля служили панихиду, а *Г. Бенз Оліэль*, собравъ значительную сумму послалъ чрезъ Мальту въ Палестину.

— Въ Портсмутѣ отплыло 63 моряка съ двумя офицерами, для подкрѣпленїя Британской морской силы на Испанскихъ берегахъ.

— Ливійный корабль *Talavera* и фрегатъ *Inconstant* наѣханы въ Средиземное море.

— *Др. Бауринъ* хотя чувствуетъ себя лучше, но еще неоставляетъ постели.

— Капитанъ *Кохренъ* путешествуя пѣшкомъ по Сибири, нашелъ такое гостепрїимство у тамошнихъ жителей, что издержки его путешествїя изъ Москвы въ Иркутскъ, на разстоянїи 1,200 Нѣмецкихъ миль, стоили ему только 1 гинею. (A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 20-го Февраля.

Во вчерашнемъ тайномъ засѣданїи Кортесовъ, въ которомъ говорили о положенїи Ламанха, Министры объявили, что предприняты нужныя мѣры, чтобы остановить движенїя Карлистовъ. Въ семь же засѣданїи сообщена оффиціальная депеша, изъ коей явствуетъ, что баталїонъ изъ Цаморы при Квинтонаръ дель Ордень принудилъ отступить Карлистовъ.

— Роботникъ именемъ *Duserre*, на предмѣстїи *Temple* został aresztowany i natychmiast odprowadzony do Komisyyi instrukcyney, ustanowionej w sprawie *Meuniego*.

— Дзisiaj ukazały się zapowiedziane oddawna pamietniki *Panny Cochelet* (*Pani Parquin*), o Królowej *Hortensyi* i familij *Cesarskiej*.

— *Journal de Paris* użala się na to, że Cenzura teatralna nie ściśle postrzega i nie zakazuje wielu sztuk niemoralnych, które teraz na teatrze dają się słyszeć.

— Z Hiszpanii niema dzisiaj żadnych nowych wiadomości.

— Czytamy w *Journal des Debats*: „List z Bordeaux donosi, że Rząd Stanów Zjednoczonych zawładnął Kalifornią, skutkiem wybuchey w tym kraju na stronę jego rewolucyi. Dodają do tego, że rozpoczęcie wojny między Stanami Zjednoczonymi a Meksykiem jest blizkie. W Ameryce ciągle polegają na pośrednictwie ze strony Anglii i Francyi. Interessa, które łączą te Mocarstwa z obudwiema rzeczami pospolitemi, zachęcają ich do tego. (A.P.S.Z.)

БРИТАНІЯ ВІЕЛКА І ІРЛАНДІЯ.

Лондонъ, дня 28 го Lutego.

Крól przybędzie jutro do Londynu, Prezydentowa ma na posiedzeniu Rady Tajney w pałacu St. James i przyymie raport *Recordera*.

— *Courrier* czyni uwagę, iż *Xiężniczka Wiktorya* w mającym nastąpić d. 24 Maja, dniu urodzin, dōjdzie pełnoletności. Skutkiem czego, wkrócie po Wielkieynocy, za pośrednictwem Posta Korony, Parlamentowi przełożone będzie przyzwolenie roczney summy utrzymania dla mniemaney Następczyni tronu, poczem *Xiężniczka* otrzyma własny etat dworu.

— Roczne wydatki na wsparcie ubogich w Anglii, podług nowego prawa o ubogich, w roku rachunkowym, upływającym w końcu Marca 1837, nieprzewyżają czterech millionow funtow, gdy w roku 1834 dochodziły 6,300,000. Takoz robotnicy od czasu przyjęcia tego prawa, daleko znaczniejsze summy, wnieśli do kasy oszczędności, aniżeli dawniey!

— Lordowie Admiralicji najeli znów dwa wielkie okręty dla przewiezienia 510 przestępców męczyzn, do Nowey Południowej Wallii, trzeci dla przewiezienia 210 przestępców męczyzn i czwarty dla przewiezienia 112 zbrodniarek do kraju Van Diemen.

— Sławny Missyonarz *Karol Gützlauff* tu przybył czytając na Królewskim Azyatyckim towarzystwie rozprawę o teraźniejszym stanie nauki lekarskiej w Chinach.

— W Limerick, tak wielki niedostatek drzewa opałowego, iż liczni ubodzy tego miasta, odkopują groby, dla palenia drzewa z trumny.

— Influenza, chociaż wiele jeszcze osób napastuje, jednak tu bardzo się teraz zmniejszyła.

— List Konsula Angielskiego w Bairucie do *P. Juda Ben Oliel* w Gibraltarze zawiera bliższe szczegóły o okropnem trzęsieniu ziemi, które na Nowy Rok zniszczyło miasta *Safed*, *Tiberiadę* i wie okoliczne. Przy tej okoliczności około 1500 ludzi, pomiędzy któremi blisko 500 Izraelitów, zginęło. Kilka tysięcy dopiero po 8 dniach wykopano ciężko ranionych i prawie z głodu umierających. Żydzi w Gibraltarze z powodu tego nieszczęśliwego wypadku, zamknęli swe sklepy i 15 Lutego odbyli nabożeństwo żałobne. *P. Ben Oliel*, zebrawszy znaczne summy posłał, przez Maltę do Palestyny.

— Do Portsmouth odplynęło 63 ludzi marynarki z dwoma oficerami dla wzmocnienia Angielskiej morskiej siły na brzegach Hiszpańskich.

— Okręt liniowy *Talawera* i fregata *Inconstant* otrzymały rozkaz udania się na morze Szródziemne.

— *Dr. Bowring* chociaż ma się lepiej, lecz nie wstaje jeszcze z łózka.

— Kapitan *Cochrane* w pieszey swej podróży przez Syberyę, w takim stopniu doświadczał gościnności tamiecznego ludu, że kosztą jego podróży z Moskwy do Irkucka, a więc w przeciągu drogi około 1,200 mil niemieckich wynosiły tylko około 1 gwiney. (A.P.S.Z.)

HI SZ PA N I A.

Madryt, dnia 20-go Lutego.

Na wczorajszem tajnem posiedzeniu Korteżów, na którym mówiono o położeniu la Mancha, Ministrowie oświadczyli, że przygotowano potrzebne środki, dla wstrzymania postępu Karolistów. Na témże posiedzeniu udzielona została depesza urzędowa, z której się okazuje, że batalion z Zamora, pod *Quintonar del Orden* przymusił Karolistów do odwrotu.

— Все удивляются тому, что Генералъ *Лопецъ* на время своей отлучки, по причинѣ преслѣдованія Карлистовъ, назначилъ Комендантомъ провинціи изгнаннаго въ Квенсу, Генерала *Нарваеса*.

— Молодой писатель *Ларри*, который недавно застрѣлилъ себя изъ пистолета, былъ влюбленъ въ вдовствующую Королеву. Такъ какъ его письма оставлены безъ отвѣта, то онъ наконецъ застрѣлился предъ портретомъ Королевы висящемъ въ его комнатѣ.

— Военный Министръ безпрестанно такъ боленъ, что ему должно было дать на помощь Полковника *Шакона* въ качествѣ Вице-Статсъ-Секретаря.

— Министръ иностранныхъ дѣлъ, уведомилъ всѣхъ Испанскихъ Посланниковъ и Консуловъ, чтобы не подписывать никакихъ документовъ тѣмъ изъ живущихъ за границею Испанцамъ, которые не дали присяги на уложеніе 1812, — мѣра которую вообще порицаютъ.

— Здѣсь очень беспокоятся о томъ, что предполагаемый планъ нападенія не придетъ въ исполненіе. Говорили, будто морской Англіійскій Капитанъ *Майтландъ* объявилъ, что благоприятное время потеряно, и наводненія не дозволяютъ теперь до 15 Марта напасть на Фуэнтарабіа.

— Генералъ *Эспартеро* получилъ приказаніе, прислать въ Мадридъ 2,000 чел. для подкрѣпленія гарнизона. Говорятъ, что отозвана также дивизія командуемая прежде Генераломъ *Нарваесомъ*, въ видѣ резервнаго войска, для прикрытія столицы.

— *Кабрера* въ Мадридѣ поступаетъ все далѣе и издалѣе грозныя прокламаціи. Также распространился здѣсь слухъ, что войска Королевы близъ Валенціи встрѣтили нападеніе и разбиты.

21-го Февраля.

Генералъ *Сеоане* отправился къ сѣверной арміи; впереди его поѣхали многіе адъютанты.

— Капитанъ Англіійской морской службы *Майтландъ* принятъ здѣсь съ большими почестями; вчера данъ былъ для него обѣдъ. Онъ отправится чрезъ Санъ-Себастьянъ въ Лондонъ.

— *Eco del Comercio* содержитъ письмо съ границы, въ которомъ уведомляютъ, что инсургенты провинцій Бискайи и Наварры взяли двухмѣсячную дань съ Байонны. „Карлисты, сказано въ этомъ письмѣ, отрезали всякое сообщеніе и вездѣ построили укрѣпленія, такъ что экспедиціонный корпусъ, который долженъ устремиться отъ Пампелоны, встрѣтитъ значительныя затрудненія. Наши военные госпитали въ Витторіи, Бильбао и Пампелонѣ, находятся въ жалкомъ положеніи. Въ Паленціи Карлисты отлили 7 пушекъ различнаго калибра и одну мортиру. *Виллареалу* съ 10 баталіонами поручено изъ Бискайи и Алавы, въ соединеніи съ *Дегією* приготовить войска Королевы, которые должны сдѣлать нападеніе изъ Бильбао. Фуэнтарабіа получила въ подкрѣпленіе 800 Карлистовъ, 6 орудій и 100 Минеровъ. (A.P.S.Z.)

П О Р Т У Г А Л І Я.

Morning Post сообщаетъ слѣдующія извѣстія изъ Лиссабона, отъ 21-го Февраля: „Въ окрестностяхъ Порто появились герилласы, грабили и жгли. Въ Луле такъ велико число Мигуелистовъ, что тамошняя газета осмѣлилась представить списокъ купцевъ и офицеровъ приверженныхъ къ *Донъ Мигуэлю*. Правительство такъ затруднилось продажей національнаго имущества, что посредствомъ одного Депутата *Санта де Крузъ* предложила разыграть ихъ въ лотерею. Въ одномъ тайномъ засѣданіи Депутаты *Аласъ да Рио* и *Францинъ* предложили Кортесамъ, какъ дѣйствительное средство, избавить націю отъ затрудненій по части финансовъ, — объявленіе національнаго банкротства. Это предложеніе, хотя послѣдъ не было принято, но нашло сильное подкрѣпленіе. (A.P.S.Z.)

Т У Р Ц І Я.

Французскіе журналы содержатъ слѣдующее письмо изъ Туниса отъ 15-го Февраля: „Въ послѣднее время здѣсь происходили совѣщанія между Консулами различныхъ Европейскихъ Державъ. Полагали, что въ нихъ разсуждали о положеніи занятомъ Францією въ Африкѣ, по которому вліяніе ея становится чувствительно. Въ Тунисѣ и Триполисѣ кажутся Французскій и Англіійскій Консулы находятся въ несогласіи. Недавно былъ вопросъ о карантинѣ, который должны выдерживать корабли прибывающіе въ Тунисскую гавань, но партіи на счетъ сего не согласились. Въ народѣ, въ послѣднее время говорили много о предохранительномъ кордонѣ, устроенномъ на предѣлахъ Триполиса по случаю появленія заразы въ соседнихъ странахъ, и поелику здѣсь не вѣрятъ обнаруженію близъ насъ язвы, то думаютъ, что предлогъ къ устройству сего карантина,

— Wielką tu wzbudziło uwagę, że Jenerał *Lopez*, na czas, w którym z powodu ścigania Karolistów, przymuszony jest być nieobecnym, przeznaczył na Rządzącą prowincyi, wygnanego do Cuenzy Jenerała *Narvaez*.

— Młody pisarz *Larra*, który przed niedawnym czasem zastrzelił się z pistoletu, zakochał się był w Królowej, wdowie. Ponieważ listy jego nie miały żadnej odpowiedzi, przeto zastrzelił się наконецъ przed portretem Królowej, który wisiał w jego pokoju.

— Minister wojny ciągle jest tak cierpiący, iż stało się koniecznem, przydać mu Półkownika *Chacon*, jako Podsekretarza Stanu.

— Minister spraw zewnątrz, wszystkim Hiszpańskim Posłom i Konsulom udzielił wiadomość, ażeby nie podpisywać żadnych papierów tym z żyjących za granicą Hiszpanom, którzy nie wykonali przysięgi na konstytucyą 1812 roku, — śrządek, który powszechnie ganią.

— Bardzo tu są niespokojni o to, że wiele razy projektowany plan uderzenia, ani razu nie był przyprowadzony do skutku. Mówią, że Angielski Kapitan marynarki *Maitland* oświadczył, że chwilom przyjaźnym dozwolono przejść bezpożytecznie, a teraz powodzie nie pozwalają przed 15-tym Marca uczynić uderzenia na Fuentarabia.

— Jenerał *Espartero* otrzymał rozkaz 2,000 ludzi wysłać do Madrytu, dla wzmocnienia załogi. Mówią, że również odwołana została dywizya, dowodzona pierwiej przez *Narvaeza*, ażeby, jako woysko odwodowe, osłaniała stolicę.

— *Cabrera* coraz daley postępuje w Mancha i wydał zagrażające odezwy. Rozbiegła się tu także wiadomość, że woyska Królowej w bliskości Waleneyi, napadnione i pobite zostały.

Dnia 21.

Jenerał *Seoane* wyjechał do woyska północnego; wielu z jego Adjutantów pośpieszyło pierwiej.

— Kapitan *Maitland* z marynarki angielskiej, bardzo wspaniale tu został przyjęty. Wczora dawano mu obiad. Powraca on przez San-Sebastian do Londynu.

— *Eco del Comercio* zawiera list od granic, w którym zapewniają, że powstańcy prowincyi Biskajskich i Nawarry, otrzymali z Bayonny żołądwomiesięczny. „Karoliści“ powiedziano w tym liście, „przećcieli wszystkie drogi i nadto urządzili fortyfikacye tak, że korpus wyprawy, który ma wkroczyć od Pampelony, znaczne napotka trudności. Wojskowe szpitale nasze w Wittoryi, Bilbao i Pampelonie w smutnym znajdują się stanie. W Paleneyi Karoliści odleli 7 dział różnego kalibru i jedną haubicę. Jenerałowi *Villareal* poruczono na czele 10 batalionów z Biskaj i Alawy, w połączeniu z Jenerałem *Eguja*, zgromadzać kolumny Królowej, które z Bilbao mają uderzyć. Fuentarabia otrzymała posiłek z 800 Karolistów, 6 dział i 100 minierów.“ (A.P.S.Z.)

P O R T U G A L I A.

Morning Post udziela następujące wiadomości z Lisbony pod d. 21 Lutego: „W okolicach Porto pokazali się Gerilasowie, rabowali domy i niszczyli ogniem. W Loule liczba Miguelistów tak jest wielka, iż gazeta tameczna, osmieleła się udzielić listę kupców i oficerów w tém mieście, którzy wspierali *Don Miguela*. Rząd znajduje taką trudność w sprzedaży majątków narodowych, iż przez deputowanego *Santos da Cruz* proponował wystawić je na loteryę. Na tajnym posiedzeniu Deputowani *Alvas da Rio* i *Franzine*, przełożyli nawet Korteżom, jako najskuteczniejszy śrządek do uwolnienia narodu od jego finansowych trudności, — ogłoszenie bankructwo narodowe. Chociaż w końcu przełożenie to nie zostało przyjętém, znalazło jednak wielu stronników. (A.P.S.Z.)

T U R C Y A.

Dzienniki Francuzkie zawierają następny list z Tunetu pod d. 15 Lutego: „W ostatnim czasie miały tu miejsce powtórne konferencye między Konsulami rozmaitych Mocarstw Europejskich. Rozumieją, że w nich roztrząsano o stanowisku, jakie Francya zajęła w Afryce, gdzie wpływ jej bardzo się czuć poczyną. W Tunecie i Tripolu Konsulowie Francyi i Anglii, zdają się być nie w bardzo dobrém z sobą porozumieniu. Nie dawno wynikło zapytanie o kwarantannę, której mieli ulegać okręty przybywające do portu Tunetańskiego, lecz strony nie mogły się na to zgodzić. W ostatnim czasie w publiczności wiele mówiono o kordonie zdrowia, który z powodu ukazania się zarazy w krajach sąsiednich zaciągnięty został na granicach Tripolu, a ponieważ tu nie wierzą o pokazaniu się tej choroby w bliskości nas, tedy rozumieją, że pozor do zaciągnięcia tej kwarantanny, celem prze-

съ цѣлю прекратить сообщеніе жителей Триполиса съ Тунисомъ, находится въ связи съ политическимъ состояніемъ провинціи Константины. Турецкія войска въ Триполисѣ теперь постоянно заняты и Тунисскій Бей предпочитаетъ сосѣдство Французовъ съ Турками, дѣлаетъ все, что можно, къ подкрѣпленію экспедиціи въ Константиноу. Въ слѣдствіе мнимаго предохранительнаго кордона, также ни кто изъ жителей Триполиса не можетъ итти на помощь въ Константиноу, и отъ Туниса нельзя ожидать никакой помощи. Турки немогутъ ничего предпринять ни противъ Туниса ни противъ Константины, потому, что въ Триполисѣ многіе изъ нихъ погибли на войнѣ и отъ голода. Аравитяне, жители равнины не покорятся, но лучше падутъ съ мечемъ въ рукѣ. Они возстали противъ Султана, не получая никакого пособія, потому, что они были совершенно разорены чиновниками Султана.“ (A.P.S.Z.)

С м ѣ с ѣ.

Путешествія въ Арктическія страны.
(Окончаніе.)

Многочисленныя наблюденія Англійскихъ мореходцевъ, надъ магнитною стрѣлкою, вѣроятно, приведутъ ученыхъ еще къ одному важному и чрезвычайно любопытному открытію. Извѣстно, что многія страны земнаго шара, лежащія подъ равною широтою, имѣютъ не одинаковую температуру; такъ напримѣръ въ Нью-Йоркѣ, лежащемъ подобно Неаполю подъ 41 градусомъ, зима гораздо продолжительнѣе и холоднѣе, чѣмъ въ Лондонѣ. Вообще восточная часть обоихъ материковъ подъ одною и тою же широтою холоднѣе западной; въ Китаѣ теплота не столь ощутительна какъ въ Европѣ; въ Америкѣ средняя температура Атлантическаго Океана ниже обыкновенной температуры Тихаго моря. Изъ этого должно заключить, что *изотермическія* линіи (lignes isothermes), происходящія отъ послѣдовательнаго расположенія точекъ одинаковой температуры, составляютъ извилистыя дуги и въ отношеніи къ экватору имѣютъ косвенное положеніе. Удовлетворительныя опыты Капитана Дюперрея (Duperrey) заставляютъ не безъ основанія предполагать, что линіи *изодинамическія*, то есть тѣ, по направленію которыхъ земной магнетизмъ оказываетъ одинаковыя дѣйствія на магнитную стрѣлку, — слѣдуютъ тоже кривому направленію изотермическихъ линій. Такимъ образомъ планета наша должна имѣть два жаркихъ или скорѣе холодныхъ пояса (по одному въ каждомъ полушаріи), отличныхъ отъ полюсовъ кругообращенія или окончностей земной оси и совпадающихъ съ полюсами магнитными. Мы уже замѣтили выше, что одинъ изъ послѣднихъ былъ отысканъ Капитаномъ Россомъ въ томъ самомъ мѣстѣ, которое наиболее привлекаетъ теперь вниманіе Англійскихъ путешественниковъ. Онъ находится къ сѣверу отъ Гудсонова пролива и заключается между каналомъ Принца Регента и заливомъ, получившимъ свое имя отъ кораблей Гекла и Фурія. Неподвижныя и плавающія ледяныя массы, окружая со всѣхъ сторонъ это пространство, подвергаютъ мореходцевъ безчисленнымъ опасностямъ и до того затрудняютъ путь, что дѣлаютъ невозможнымъ всякое дальнѣйшее плаваніе. По этой причинѣ ни одинъ корабль не могъ до сихъ поръ проникнуть въ заливъ Гекла и въ каналъ, столь справедливо названный *Недоступнымъ*. Если вышеприведенныя предположенія окажутся основательными, то они неминуемо должны привести къ удивительному заключенію, что проходя около земнаго полюса, гораздо легче отыскать море свободное отъ льдовъ и найти Сѣверо-Западный проходъ, нежели въ широтахъ между 65 и 75 градусами.

Эти путешествія подтвердили, между прочимъ, и то мнѣніе, что война и раздоры повсюду составляютъ какъ бы необходимость для человека; что онъ не можетъ быть спокоенъ даже и въ такихъ странахъ, гдѣ огромнѣйшія пространства позволяютъ ему свободно распространять свои владѣнія и гдѣ слѣдовательно почти нѣтъ причинъ къ враждѣ и несогласію. Несчастныя племена, разсѣянныя въ пустыняхъ арктическихъ странъ, истребляютъ другъ друга съ неимовернымъ ожесточеніемъ. Чтобы убить нѣсколькихъ дикихъ Эскимосцевъ, Индѣйцы не рѣдко предпринимаютъ самыя трудныя странствованія и переносятъ всевозможныя лишенія, на которыя никакъ бы не отважились, еслибы дѣло шло о пріобрѣтеніи състныхъ припасовъ, для нихъ столь необходимыхъ: извѣстно, что они постоянно томятся голодомъ и иногда даже пожираютъ собственныхъ дѣтей. Вообще всѣ племена Индѣйцевъ чрезвычайно кровожады и величайшее удовольствіе поставляютъ въ грабежахъ и убійствахъ. (Смѣ. В.)

гванія коммуниціи мѣскаѣ Tripolu z Tune-tem, jest w związku ze stanem rzeczy politycznych w prowincyi Konstantynie. Wojska Tureckie w Trypolu są teraz tam statecznie zajęte, a Bey Tunetański, który uważa Francuzów, jako sąsiadów Turków, wszystko czyni, co jest w jego mocy, ażeby wspierać wyprawę przeciwko Konstantynie. Skutkiem tego mniemanego kordonu zdrowia, nie może teraz żaden mieszkaniec Tripolu pośpieszyć na pomoc Konstantynie, i z Tunetu nie spodziewają się żadnego posilku. Turcy nie mogą nic przedsięwziąć względem Tunetu, ani względem Konstantyny, gdyż są wyniszczeni w Tripolu przez wojnę i głód. Arabowie mieszkańcy doliny nie poddadzą się im, lecz raczej legną z bronią w ręku. Powstali oni przeciwko Sułtana, gdyż nie mieli żadnych środków zasillku, będąc zupełnie wycieńczonemi przez urzędników Porty.“ (A.P.S.Z.)

Rozmaitości.

Podróż do krajów Bieguna Północnego.
(Dokończenie.)

Liczne postrzeżenia żeglarzy Angielskich nad iłą magnesową, doprowadzą zapewne uczonych jeszcze do jednego ważnego i nader ciekawego odkrycia. Wiadomo, iż wiele krajów kuli ziemnej, pod jedną szerokością leżących, nie jednostayną mają temperaturę; tak naprzykład w New-Yorku, leżącym zarówno z Neapolem pod 41 stopniem, zimy daleko są dłuższe i cięższe, niż w Londynie. W ogólności wschodnia część obu lądów pod jedną i tąż szerokością, zimniejszy jest od zachodniej; w Chinach zimno mniej jest przykre jak w Europie; w Ameryce średnia temperatura oceanu Atlantyckiego niższą jest od zwyczajnej temperatury oceanu Spokojnego. Ztąd wypada wnosić, że *izotermiczne linie* (lignes isothermes), pochodzące od kolejnego rozkładu punktów jednostaynej temperatury, tworzą wężykowate łuki i względem równika mają ukośne położenie. Dokładne doświadczenia Kapitana Dupperreya, nie bez zasady każą mniemać, że *linie izodynamiczne*, to jest: te, w kierunku których magnetyzm ziemski wywiera jednostayne działanie na iłą magnesową, — trzymają się podobnie kierunku krzywego, jak linie izotermiczne. Tym sposobem nasz planeta powinien mieć dwie gorące albo przędziej zimne strefy (po jednej w każdym półsfery), różniące się od biegunów obrótu kołowego, czyli końców osi ziemi, i łączące się z biegunami magnetycznymi. Jużemy wyżej widzieli, że jeden z tych ostatnich wynaleziony został przez Kapitana Ross w tém samym miejscu, które teraz naywięcej zajmuje uwagę Angielskich podróżujących. Znajduje się on w stronie północnej cieśniny Hudsonskiej i zawiera się między kanałem Xięcia Regenta a zatoką, która wzięła swe nazwanie od okrętów Hekli i Fury. Nieruchome i pływające masy lodu, ze wszech stron otaczając to miejsce, narażają żeglarzy na mnóstwo niebezpieczeństw i dotyla utrudzają drogę, iż czynią niepodobnem wszelką dalszą żeglugę. Z teyto przyczyny żaden dotąd okręt nie mógł zagłębić się do zatoki Hekli i do kanału, tak słusznie nazwanego *Niedostępnym*. Jeżeli wyżej napomknione domysły okażą się prawdziwemi, tedy koniecznie muszą one przywieść do zadziwiającego wniosku, że przechodząc około bieguna ziemskiego, daleko łatwiej jest znaleźć morze od lodów wolne i odkryć północno-zachodnie przeyscie, aniżeli pod szerokościami między 65 a 75 stop.

Podróż te między innemi stwierdziły i to mniemanie, że wojny i domowe niezgody stanowią wszędzie jakby niezbędnosc dla człowieka; że nie może on bydz spokojnym w tych nawet krajach, gdzie nayobszerniejsze przestrzenie pozwalają mu bez przeszkod rozszerzać swe posiadłości i gdzie tém samym niema prawie przyczyn do kłótni i niezgody. Nieszczęśliwe plemiona, po krajach pustych bieguna północnego rozsiane, niszczą się nawzajem, z niepodobną do uwierzenia zaciętością. Dla zabicia kilku dzikich Eskimów, często Indyanie przedsięwiorą naytrudniejsze podróże i odważają się na to wszystko, na coby się zgoda nie odważyli, gdyby rzecz szła o nabycie żywności, dla nich tak potrzebnej: wiadomo, iż oni zawsze głód cierpią, i nawet niekiedy jedzą własne dzieci. Wszystkie w powszechości plemiona Indyan, bardzo są chciwe krwi i naywiększe mają upodobanie w rabunkach i zabóystwach. (G. S. P.)